

Oponentský posudek

doktorské disertační práce **Ing. Petra Nováka** na téma
**„ Ekonomické souvislosti formování výrobní vertikály mléka
v soudobém agrobyznysu“**

Ekonomické souvislosti vývoje segmentu ekonomiky označovaného v současnosti již běžně termínem agrobyznys se řadí k velmi aktuálním tématům aplikovaných ekonomických věd. Vědecké poznávání tohoto vývoje je významně stimulováno potřebami praxe a přináší též cenná poznání a podněty pro obecnou pozitivní ekonomickou teorii. Ze všech těchto naznačených hledisek je tématické zaměření posuzovaného disertačního spisu nesporně velmi aktuální.

Disertace byla zpracována jako jedna z parciálních složek řešení čtvrtého tématického směru výzkumného záměru provozně ekonomické fakulty MZLU v Brně. Jde o tématický směr věnující se problematice vývojových tendencí agrobyznysu, formování dílčích trhů v rámci komoditních řetězců a potravinových sítí v podmínkách integrace a globalizace. V souvislosti s touto skutečností mohu se znalostí dosavadních výstupů celého tématického směru jednoznačně potvrdit, že posuzovaná práce zahrnuje vlastní metodický i poznávací přínos autora i když byla pochopitelně řešena s uplatněním základní teoreticko-metodologické koncepce odpovědné řešitelky zmíněného úkolu. O těchto přínosech disertanta se zmiňuji v dalších částech posudku..

Autor si stanovil za **cíl práce** přispět k prohloubení poznání změn podnikatelského prostředí zemědělských podniků a podniků potravinářského průmyslu vyvolaných formováním agrobyznysu a jejich projevů ve výrobní vertikále mléka v ČR. Na základě tohoto poznání pak určit rozhodující předpoklady začlenění zemědělských a mlékárenských podniků do konkurenceschopných výrobních vertikál. V rámci tohoto cíle disertace si určil následující cíle dílčí :

- vymezení teoretických východisek zkoumání procesů vertikální integrace v potravinových komoditních řetězcích,
- vymezení teoreticko-metodologického přístupu ke zkoumání vlivu globalizace na integrační procesy v odvětvích ekonomiky obecně a v prostředí agrobyznysu zvláště,
- analýzu vývoje trhů s mlékem a mléčnými výrobky ve světovém a evropském rámci,

- analýzu vývoje trhu s mlékem a mléčnými výrobky v ČR zaměřenou na formování vertikály mléka, zejména na
 - strukturu vertikály a charakteristiku rozhodujících skupin podniků ve vertikále,
 - zkoumání procesu koncentrace ve fázích zpracování mléka,
 - vývojové tendence cenových hladin hlavních produktů zkoumané vertikály,
 - posouzení vlivu tržní síly subjektů na různých stupních vertikály prostřednictvím analýzy cenové transmise,
 - identifikaci vlivu transakčních nákladů na diferenciaci ceny mléka zemědělských výrobců..

Výzkumné práce v rámci prvního a druhého dílčího cíle ,mající převážně rešeršní charakter, využil autor pro koncipování **metodického přístupu k řešení** zkoumané problematiky. Zvolená základní osa tohoto postupu i metody uplatněné v řešení uvedených dílčích problémů odpovídají předmětu zkoumání, umožňují naplnit cíle práce a m.j. dokladují, že disertant ovládá metody vědecké práce v daném oboru doktorského studia.

Po celkovém zhodnocení posuzovaného disertačního spisu lze konstatovat, že **autor vymezený cíl práce splnil** . Za hlavní **přínos práce** považuji výsledky analýzy struktury zkoumané komoditní vertikály (subkapitoly 6.4 , 6.5.3 a 6.5.4), zejména vývoje a stavu koncentrace mlékárenské výroby a výsledky zkoumání vývoje cenových hladin, cenových relací a cenové transmise v kontextu s posuzováním změn v rozložení tržní síly ve vertikále. Tyto výsledky přispívají k poznání předmětné problematiky a přinášejí i cenné poznatky o poznávacích možnostech uplatněných metodických instrumentů. Výsledky práce soustředěné v subkapitolách 6.1, 6.2 a 6.3 spočívají v určitém uspořádání informací o vývoji světového trhu mléka a mléčných výrobců..

Formální stránka práce je v souladu s požadavky kladenými na disertační práce v daném oboru doktorského studia. Vyjadřování autora je srozumitelné, zařazené tabulky i grafy jsou vhodně zařazeny a konstruovány.

Doporučuji, aby se disertant **v rámci obhajoby práce** vyjádřil k dále uvedeným otázkám :

1. Jak chápe (vymezuje) pojem konsolidace odvětví ekonomiky ? Jak nahlíží na vymezení tohoto pojmu v kontextu skutečností, jež znázorňuje obr.3-2 , poznatků v subkap.6.5.4 a obecného významu tohoto slova ?
2. Na s.121 autor uvádí „...předpoklad spočívající v ignorování vlivu ostatních faktorů...“. Jaký termín je správné použít pro metodický princip zkoumání, o kterém hovoří ? Jak se vliv ostatních faktorů projevuje při uplatnění popisované metody ?

3. Mohl by autor zpřesnit závěry vyvozované v subkap.6.5.5 z hlediska poznávacích vlastností indexů determinace, o než se opírá ?
4. Jedním z deklarovaných cílů práce je „...specifikovat rozhodující předpoklady zapojení zemědělských výrobců do konkurenceschopných výrobních vertikál v současném agrobiznisu.“ Mohl by autor tyto předpoklady shrnout jednak ve vztahu k rozhodování zemědělských podniků, jednak pro utváření opatření agrární politiky ?

Závěr posudku

Po celkovém posouzení disertační práce Ing.Petra Nováka jednoznačně konstatuji, že disertační spis dokladuje autorovu schopnost tvůrčí vědecké práce. Práce naplňuje požadavky kladené na disertace zákonem č. 111/1999 Sb. Doporučuji její přijetí k obhajobě a doporučuji přiznat Ing.Petru Novákovi vědeckoakademickou hodnost

d o k t o r (Ph.D.)

ve studijním programu a oboru jeho doktorského studia.

V Brně 2.10.2007

Prof.Ing. Karel Vinohradský,CSc.